

Agnieszka Osiecká
VLCI

– velké hudební divadlo o malém milostném čtyřúhelníku –
– na motivy knihy I. B. Singerá „Nepřátelé: Příběh lásky“

překlad: Irena Lexová

adaptace, režie, scéna: André Hübner-Ochodlo

asistentka režie: Tereza Dubová

kostýmy: Elzbieta Daszkowská, André Hübner-Ochodlo

hudba: Zygmunt Konieczny

dramaturgie: Petra Kohutová

korepetice: Vlastimil Ondruška

Herman
Jadwiga
Máša
Tamara

Kostas Zerdaloglu j.h.
Marcela Čapková
Alena Sasínová-Polarczyk
Zdena Przebindová

Agnieszka Osiecká
VLCI

– velké hudební divadlo o malém milostném čtyřúhelníku –
– na motivy knihy I. B. Singera „Neprátele: Příběh lásky“

překlad: Irena Lexová

adaptace, režie, scéna: André Hübner-Ochodlo

asistentka režie: Tereza Dubová

kostýmy: Elzbieta Daszkowska, André Hübner-Ochodlo

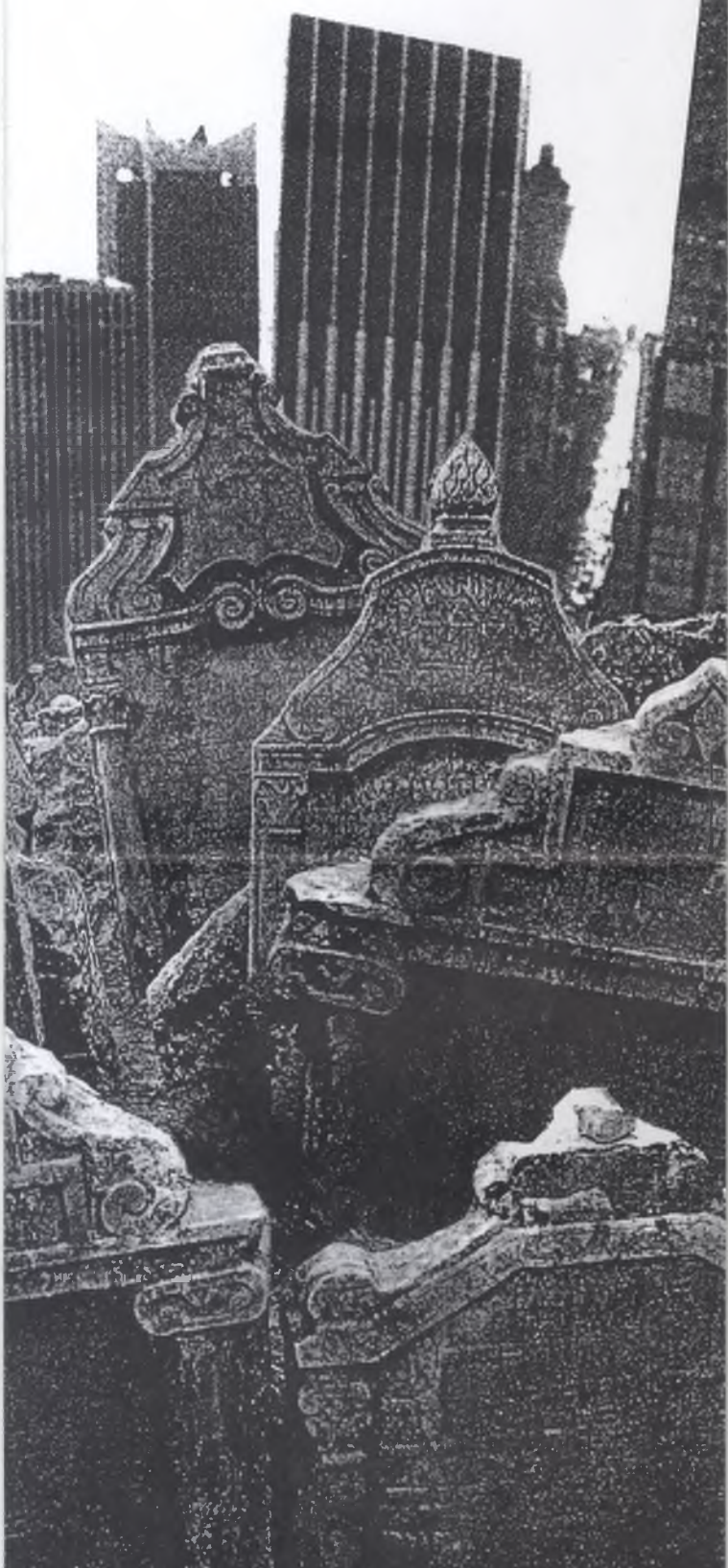
hudba: Zygmunt Konieczny

dramaturgie: Petra Kohutová

korepetice: Vlastimil Ondruška

Herman
Jadwiga
Máša
Tamara

Kostas Zerdaloglu j.h.
Marcela Čapková
Alena Sasínová-Polarczyk
Zdena Przebindová

kadiš – aramejsky „svatý“. Jedna z nejstarobylejších židovských modliteb. Je závěrečnou částí denní modlitby a modlitbou pohřební a zádušní, již se v den výročí smrti rodiče modlí za ně jejich syn.

košer – hebrejsky „vhodný“, označení potravy, která odpovídá předpisům tóry. Mojžíš dovolil Izraelitům požívat maso z přezvýchavých sudokopytníků, drabečů a některých ptáků; z mořských živočichů byli povoleni jen ti, kteří mají ploutve a šupiny. Košer nejsou např. ústřice, draví ptáci, koně a vepři.

mazl tov – blahopřejný hebrejský výraz: „hodně štěstí“, ale v širším významu také „díky Bohu, že to tak dopadlo“.

mešuge – bláznivý, nesmyslný, šílený

mezuza – malá schránka na pravé věveři domu či pokoje, v níž je složen pergamen s napsaným vyznáním víry v jednoho Boha.

rabin – z hebrejského „rabi“ – můj učitel. Spíše než kněz to byl původně vykladač a učitel Tóry.

Roš hašana – novoroční svátek, spadající podle lunárního kalendáře cca na 21.září. Upomíná na samotné Stvoření světa.

šábés – sedmý den židovského týdne, připadající na sobotu a zasvěcený odpočinku. Šábés je zatížen mnoha zákazy; je zakázáno vykonávat jakoukoli práci, ale např. i kouřit. Začíná v předvečer předchozího dne a jeho znesvěcení se považovalo za jeden z největších hříchů.

šiksa – dívka jiného náboženského vyznání než židovského, nebo hanlivé označení židovské dívky, která nežije podle Zákona.

Talmud – soubor 63 knih, které v disputacích, komentářích, příbězích, alegoriích a aforismech interpretují tóru a odvozují z ní právní, etické, rituální, estetické, hygienické a jiné normy. Talmud se dělí na dvě základní části: starší, hebrejsky psaná mišna je komentována a doplňována mladší, aramejsky psanou částí zvanou gemara (tj. „doplňek“).

tóra – hebrejsky „učení“ – v širším smyslu celá židovská náboženská literatura, v užším smyslu Pět knih Mojžíšových: Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri a Deuteronomium a také pergamenový svitek, na kterém je jejich text uchovávan v synagógách; jeho schránkou je archa, zakrytá chrámovou oponou.

(-raK-)

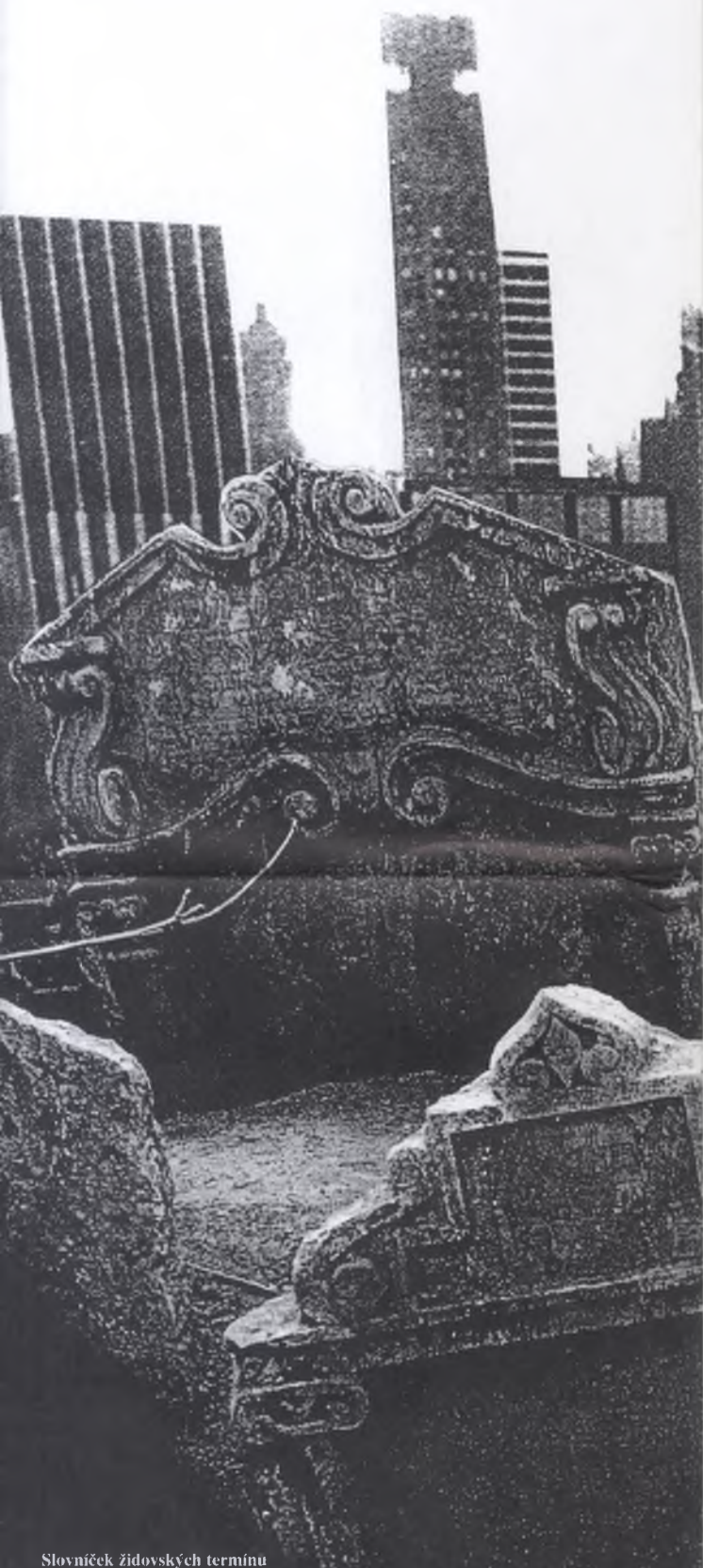
DIVADLO PETRA BEZRUČE OSTRAVA

Tato inscenace vznikla za finanční podpory Ministerstva kultury ČR. Tato mezinárodní inscenace je součástí projektu výměny vzájemných kultur, program East - East.

Za nedocenitelnou pomoc děkujeme Polskému institutu Praha, ostravské Židovské obci a paní Ireně Lexové.

Program vydala Divadelní společnost Petra Bezruče v Ostravě k 5. premiéře sezóny 1999–2000. Textovou část připravily Petra Kohutová a Irena Lexová, výtvarné zpracování Marta Roszkopfová s použitím fotografií Anny Krejzerowicz, tisk ARTCOM Ostrava.

Práva k provozování tohoto díla zastupuje agentura DILIA Praha.

Slovníček židovských termínů

cadik – viz chasidismus

dybuk – zlý duch, škodolibý démon. V židovském folklóru duch umrlého hledající živé tělo, do kterého by vstoupil, nebo pronásledující ty, na něž měl zaživa nárok. Čelné místo mezi dybuky zaujímal démon Asmodeus.

chasidismus (z hebrej. „hasid“ – zbožný) – náboženské hnutí, založené v osmáctém století venkovským polským mystikem Bal-šem-tovem. Hlásající spontánnost osobní víry a bohoslužby – v protikladu k formálnosti oficiálních rituálů a k výlučnosti talmudistických disputačí. K chasidským bohoslužbám patřily veselé písně a tance, kázání se opírala o snadno srozumitelná podobenství, úsměvné historky a lidová úsloví. Bohu bylo možno sloužit každým radostným skutkem a zážitkem, být prostým a světským. Chasidismus byl pro své demokratické rysy populární zvláště mezi venkovskou chudinou a přes odpor ortodoxních rabínů se rozšířil po celé východní Evropě s výjimkou Litvy, střediska konzervativního židovského racionalismu, kde byla na chasidy uvalena klatba. Svě vůdce, tzv. cadiky neboli spravedlivé, však chasidé zbožňovali do takové míry, že je považovali za divotvorce a světce, schopné promlouvat přímo s Bohem. Titul cadika byl dokonce dědičný, takže vznikaly dynastie záračných rabínů, do jejichž sídel se putovalo pro radu a pomoc, vykoupenou poplatky či dary.

Jamin tovim – svaté dny. Židovský kalendář se dělí na Poutní svátky (Pesach, Šavuot, Sukot) a Vysoké svátky (Roš hašana a Jom kipur – jinak se těmito dvěma svátkům říká Hrozná dny a jsou vyvrcholením období pokání).

jidiš – židovský jazyk vznikající v 10. až 11. století v Porýní, když židovští osídlenci, přicházející z francouzských a jiných románských území, mísili románské a německé dialekty s hebrejskými výrazy a zapisovali tento svůj dorozumívací jazyk foneticky, písmeny hebrejské abecedy. Postupně, jak se židé z Porýní, zvaní aškenázové, stěhovali do střední a východní Evropy, přibývala k výrazům německým (asi 70%) a hebrejským (asi 20%) slova odvozená ze slovanských jazyků. Na rozdíl od hebrejštiny, jazyka vzdělance, bohoslužeb a náboženských studií, bylo jidiš mluvou plebejsky světskou, mateřštinou většiny židovských dětí, jazykem folklóru a zábavné literatury.

Jom kipur – Den smíření, nazývaný také Den soudu. Je desátým dnem Deseti dnu pokání, které začínají prvním dnem měsíce tišri, tj. Novým rokem (září–říjen). Je považován za největší ze všech židovských svátků. O tomto dni mají věřící dodržovat přísný post, zpytovat svědomí, oddávat se modlitbám a zbožnému rozjímání.

DIVADLO PETRA BEZRUČE OSTRAVA

Tato inscenace vznikla za finanční podpory Ministerstva kultury ČR. Tato mezinárodní inscenace je součástí projektu výměny vzájemných kultur, program East - East. Za nedocenitelnou pomoc děkujeme Polskému institutu Praha, ostravské Židovské obci a paní Ireně Lexové.

Program vydala Divadelní společnost Petra Bezruče v Ostravě k 5. premiéře sezóny 1999-2000. Textovou část připravily Petra Kohutová a Irena Lexová, výtvarné zpracování Marta Roszkopfová s použitím fotografií Anny Krejzerowicz, tisk ARTCOM Ostrava. Práva k provozování tohoto díla zastupuje agentura DILIA Praha.

Agnieszka Osiecká VLCI

– velké hudební divadlo o malém milostném čtyřúhelníku –
– na motivy knihy I. B. Singera „Nepřítel: Příběh lásky“

překlad: Irena Lexová

adaptace, režie, scéna: **André Hübner-Ochodlo**
asistentka režie: Tereza Dubová

kostýmy: Elzbieta Daszowska, André Hübner-Ochodlo
hudba: Zygmunt Konieczny
dramaturgie: Petra Kohutová
korepetice: Vlastimil Ondruška

**Herman
Jadwiga
Máša
Tamara**

**Kostas Zerdagloglu j.h.
Marcela Čapková
Alena Sasínová-Polarczyk
Zdena Przebindová**

Cadikové

Hlas rabína Lamperta

**Roman Harok
Kajetán Písařovic j.h.
Jan Maléf
Norbert Lichý**

Inspice: Jarmila Paulerová
Nápvěda: Tereza Dubová

Nahrávka hlasu a zvukových efektů byla natočena ve studiu Barbarella.

Scénu zajistil vedoucí výroby Jan Barták
Kostýmy zajistily Marie Dopitová a Jana Lhotská
Šéf techniky Roman Koleňák
Mistr osvětlení Jiří Kos
Mistr zvuku Jakub Matýsek
Zvuk Radim Vaněk
Vlášeny Jana Debreczenyiová
Rekvizity Soňa Matějková

Zřizovatelem Divadla Petra Bezruče je Magistrát města Ostravy,
řízením je pověřena JUDr. Jarmila Hájková, ředitelka DLO.

Divadlo Petra Bezruče v Ostravě provozuje
Divadelní společnost Petra Bezruče, s.r.o.
pod uměleckým vedením Michala Przebindy.

Slovníček židovských termínů

cadik – viz chasidismus
dybuk – zlý duch (křesťanský démon) V židovském folklóru duch umrlého hledající živé tělo do kterého by vstoupil nebo ovládl živoucího, na nezmezi zavřítí matok. Činite místo mezi dybuki zaujímá démon Amoleus.
chasidismus (z hebrej. „hasid“ – zbožný) – náboženská hnutí založené v osmnáctém století venkovským polským mystikem Ral-šachnevsan. Hlasající sounárodnost, osobní vřty a bohoslužby – pronikla k formalismu obřadních rituálů a k výlučnosti talmudistických disputací. K chasidským bohoslužbám patřily veselá písně a tance, kterými se upínala o svatbu stvořitelného období. Hlavně instruktivní a hudební úroveň. Bchm bylo možno sloužit každému radostným skolem a radobem. Hry, prosby a světským chasidismem bylo vše demokratické. Hry populární zvláště mezi venkovským císařstvem a přes odhod odhodování rámu se rozšířil po celé východní Evropě a významnou částí střední a východní Evropy židovského a islámského. kde byla ra chasidy uvalena klátok. žvi, vodky, tzv. vodky neboli spravedlivý – sak chasidé zpodobovali do takové míry, že je považovali za divotvorce a světce, schopné promlouvat přímo s Bohem. Titul cadika byl dokonce dědičný takže vznikaly dynastie zřizovaných rabnu, do jejichž sídel se putovalo pro radu a pomoc, vykoupenou poplatky či dary.
Jamin tovim – svaté dny. Židovský kalendář se dělí na Poutní svátky (Pesach, Šavur, Sukot) a Vysoké svátky (Roš hašana a Jom kipur – jmak se tento svátek svatými trika Hrozne dny a jsou vyvážením obdobi pokání).
Jidis – židovské nazyk vznikající v 10. až 11. století v Porýní. káží židovští oddělení přicházející z židovského a nově románského prostředí. jidis románské a německé dialekty s hebrejskými vstupy a započítá jenom svou důležitou část jazyk umění a písničky hebrejské abecedy. V tomto jazyce se židovští chasidové setkávají do střední a východní Evropy, přibývá k výrazům německým (asi 20%) slova odvozená ze slovanských jazyků. Na rozdíl od hebrejštiny, jazyka vzdělané bohoslužeb a náboženských studií, bylo jidis mluvenou plebejskou světskou, hudební a veselé židovské dělníky, řemeslníky a záručníky.
Jom kipur – Den smíření nazývá se také Den soudu je spojen s dny Deseti dní pokání, které začínají prvního dne měsíce tisr. o Novým rokem (zaří-říjen). Je považován za největší ze všech židovských svátků. v tomto dni mají všichni dodržovat přísný post, zpytovat svědomí, oddávat se modlobám a zloženému vzpomínání.

kudis – aramejsky „svatý“ Jedná z nejstarších židovských modliteb le zázemí „tam každé dny modlitby a modlitbou polněm a radostí, je se v den výroci smrti rodici modlit za ne jejich syn.
košer – ebrejsky „vhodný“ označení potraviny, která odpovídá předpisům tóry. Možná dovolil Izraeli tuto potravu masu z přežvýkavých sudek a kopytníků. umělé a některých psaku. z maitských živočichů (vš porcine) a jen ti, kteří mají plovce a supny. Košer odpovídá židovské záruce, které a veji.
mazi tov – „nepřítelny hebrejský výraz „hodně štěstí“, ale v širším významu také „díky Bohu, že to tak dopadlo“.
mešuge – bláznivý, nesmyslný, šílený
mezuzá – malá schránka na pravé verži domu či pokoje, v níž je složen pergamen s napsaným významem víry v jednoho Boha.
rabin – z hebrejského „rabi“ – můj učitel. Spíše než kněz to byl původně vykladač a učitel Tóry.
Roš hašana – novoroční svátek, spadající podle lunárního kalendáře cea na 21.září. Upomíná na samotné Stvoření světa.
šabes – sedmý den židovského týdne, připadající na sobotu a zaručený odpočinku. Šabes je rozdělen maitska zakazy, je zakázáno vykonávat jakoukoliv práci, ale mají i kouty, z. čina v předvečer předchozího dne a jako zrušením se považovalo za jeden z největších hříchů.
šiksa – dílka úneho náboženského významu než židovského, nebo hanlivé označení židovské dívky, která nevíže podle zákona.
Talmud – soubor 63 knih, které v disputacích, komentářích, příbězích, alegoriích a autoritních interpretují tóru a odvození z ní právní etické rituální estetické hygienické a jiné normy. Talmud se dělí na dva základní části, savsi. hebrejsky psaná mišna je komentována a doplnována mlánsi, aramejsky psanou casu zvanou gemara (j. „doplňek“).
tóra – hebrejsky „učení“ – v širším smyslu celá židovská náboženská literatura v úžím smyslu Pět knih Moizsovcy: Genesis, Exode, Leviticus, Numeri a Deuteronomium a také pětanciový seitek, na kterém je jejich text uchovávan v syngogách. jeho schránkou je arca, zakryta karmatovou opnou.
(-rák-)

Ani maamin, ani maamin -
Beemino schlejmah.
Bewiat hamaschiach.
Bewiat hamaschiach ani maamin.
Weaf al pi schejsnamejach
Im kol-se ani maamin.

(Text je založen na „Příběh lásky“ viny“ filosofa Mosese Maimonidese z 12. století, který v hebrejštině je sám jenom žid, a v tomto smyslu je, upravený do vyhlásovacích úborů.)

ČESKÁ PREMIÉRA V PÁTEK 28. LEDNA 2000 V 19 HODIN V DIVADLE PETRA BEZRUČE

SPONZORI

SEVEROMORAVSKÁ
ENERGETIKA

Moravské noviny

SVOBODA

ČESKÝ ROZHLAS
OSTRAVA

GSMobil
mobilní telefony

MECHANIK PARTNEREM DSPB, s.r.o.
PRO SEZONU 1999-2000 JE
ČESKÝ ROZHLAS OSTRAVA

KVĚTINY NA PREMIÉRU ODÁVA
KVĚTINÁŘSTVÍ
„NATAŠA MACHATÁ“
Dr. Marinka 1415, Ostrava-Hrabůvka

www.ostrava-info.cz
ostravský informační server

Isaac Bashevis Singer

(1904–1991. Polsko – USA)

„Proces tvorby není nic jiného než jedna krize za druhou.“ (I.B.S.)

1905 14.července se v malé vesnici u Varšavy narodil I.B.Singer
1907 Singerovi přesídlují do Varšavy
1917 I.B.S. s matkou a mladším bratrem odjíždějí do židovského ghetta v haličském Bilgoraji
1921 vstupuje do rabínského semináře ve Varšavě
1923 přerušuje studium
navrát do Varšavy
začíná pracovat pro literární týdeník Literarische Bletter, kde je redaktorem jeho bratr Joshua Israel
píše literární recenze, překládá Zweiga, Manna, Remarquua, Hamsuna…
1925 cena týdeníku Literarische Bletter za povídku **Na stáří**

„Tři základní rysy zdařilé prózy jsou tyto: 1. Musí mít přesnou a napínavou zápletku. 2. Její autor musí mít vášnivou potřebu ji napsat. 3. Musí mít jistotu nebo aspoň iluzi, že dané téma může zpracovat jedine on.“ I.B.S.)

1932 stává se redaktorem literárního časopisu Glóbus
bratr Joshua publikuje román **Blázen Joše** a stěhuje se jako úspěšný autor do Ameriky
1933 jidiš verze prvního románu I.B.S. **Satan v Goraji** vychází v Glóbu na pokračování

(„Jidiš není mrtvý jazyk – jidiš je jazyk smrti.“ I.B.S.)

1935 **Satan v Goraji** vychází knižně péčí židovské sekce varšavského PEN klubu I.B.S. emigruje do New Yorku
začíná pracovat v redakci novin Der Forverts
1937 na dovolené v Catskills poznává Almu Haimann Wassermanovou, která kvůli němu brzy opouští manžela a děti
1940 sňatek s Almou
1944 na srdeční záchvat umírá jeho bratr Joshua
1945 v jidiš vychází jedna z neznámějších povídek **Hlupák Gimpl**

(„Zájmem o krajně neobvyklé a paradoxní povahy se Singer nápadně odlišuje od tradice jidiš literatury, od beletrie tilmoucí k harmonickému obrazu židovské mentality, k sebeobraněnému tónu a zdurazňování vlastností, které perzekvovanou menšinu smelovaly a posilovaly. Rozhodl se psát o židech jako o trojrozměrných lidech, kteří se musí vyrovnávat nejen s nelidskostí protivníku, ale zároveň s rozpory vlastní lidskostí. se svými vášněmi a slabostmi a také protiklady tříděními.“ A. Přidal)

1946 v Der Forverts vychází na pokračování román **Rodina Moskatova**
1950 román **Rodina Moskatova**
1953 **Hlupáka Gimpla** kongeniálně překládá Saul Bellow
I.B.S. začíná publikovat v Partisan Review, Commentary, The New Yorker, Esquire…
1955 román **Satan v Goraji**

(„Většina Bashevisových povídek a všechna větší díla včetně románu byla v Americe zpočátku publikována v deníku Der Forverts v jidiš. Od padesátých let vycházely Bashevisovy romány obvykle knižně nejprve v anglickém překladu a teprve později, a to ne vždy, v jazyce originálu, jidiš. Při práci na anglickém překladu Bashevis totiž velmi často radikálně přepracovával novinou verzi na pokračování, ale přitom už nemořil novou verzi v jidiš. Proto se jeho díla nepřekládají do jiných jazyků z jidiš, ale z angličtiny. Od čtyřicátých let zveřejnil Bashevis na pokračování přes třicet románů. Jen devět jich vyšlo knižně.“ Ch. Shmeruk
Vračení se týkáji vydání knižní anglické verze děl I.B.S. –raK-)

1960 román **Kouzelník z Lublina**
1962 román **Otrok**
1967 román **Sídlo**
1969 román **Statek**
1970 poprvé udělena National Book Award za knihu vzpomínek
1972 román **Nepřátelé. Příběh lásky**

(„Originalita není jediná přednost, kterou spisovatel má. Některé city a myšlenky musíme opakovat, protože bez nich nemůžeme žít.“ I.B.S.)

1973 Singerovi kupují sídlo na Floridě, kde tráví od té doby každou zimu
1974 podruhé udělena National Book Award za knihu povídek **Vězec z peří**
1975 doktorát honoris causa na Hebrejské univerzitě v Jeruzalémě
divadelní inscenace **Yentl** na Broadwayi
1978 film **Kouzelník z Lublina**
román **Šoša**
udělena Nobelova cena za literaturu

(„Singer – to je klozetová pornografie. Tak bych to nazval. Literatura úchýlná, ale výborně podaná. Je to nebezpečné, protože autor má talent od Boha. Pokud jde o hodnotu, přilís si ho necením. Ale když ho začnete číst, nelze přestat. Singer nabízí to, co chtějí masy, a navíc – také masy ne-židu. Ti obzvláště nacházejí v jeho díle antisemitské rysy. Jsou tam negativní řeči o židech. Dává gójum právě takový obraz- židu, jaký chtějí.“ M. Camin)

1983 film **Yentl** (režie a představitelka titulní role Barbra Streisand)
1984 vzpomínky **Víra a pochyby**
1988 udělena zlatá medaile American Academy and Institute of Arts and Letters
román **Král poli**
film **Nepřátelé** (režie Paul Mazursky)
1991 román **Špína**

(„Protagonista Max Barabander nám může připomenout Hermana z ranějšího románu; vrací se po letech domů z Jižní Ameriky, aby jen potvrdil svou neschopnost překonávat pokažení ke zlu a vyhnout se nezbytné choubě. Co vyhlželo na první pohled jako úspěch, je hluboký a nenávratný pád, tentokrát doprovázený autorovým moralistním úšklebkem. Kdyby úděl člověka měl záviset na neštěstí jiného, pak by vskutku neexistoval dobrý osud pro nikoho…“ J. Jařab)

24.července I.B.S. ve věku 87 let umírá (je pohřben na židovském hřbitově Beth El Cemetery v New Jersey)

Česky vyšlo a bylo uvedeno…

Dědičtí. Přel. A. Bláhová. Židovská ročenka, 5753 (1972–1973)
Hlupák Gimpl. Scénář K. Brožek a Z. Vondráčková (uvedeno v Klieperově divadle Hradec Králové 1999)
Hlupák Gimpl. Scénář W. Szmykasiewicz. Ostrava, Národní divadlo moravskoslezské 1999 (uvedeno tamtéž)
Kajčovník. Přel. L. Šenkýř. Praha, Argo 1998
Kejklíč z Lublinu. Přel. L. Lucká. Praha, Mladá fronta 1993
Kouzelník z Lublina. Scénář M. Komár a J. Szurmiej. Přel. I. Lexová. Praha, DILIA 1991 (uvedeno v Divadle Pod Palmovkou Praha 1997)
Klíč. Přel. F. Kafka. Židovská ročenka, 5741 (1980–1981)
Král polí. Přel. M. Strenk. Praha, Argo 1996
Lví mléko. Praha, Sefer 1989 (samizdat)
Lví mléko. Scénář V. Neuwirthová (uvedeno v divadle Minor Praha 1995)
Mešuge. Přel. A. J. Novák. Praha, Columbus 1997
Nepřátelé. Příběh lásky. Přel. L. Lucká. Praha, Mladá fronta 1995
Otrok. Přel. L. Šenkyřík. Praha, Volvox Globator 1994
Pohádky a povídky. Přel. J. Svoboda. Brno, Barrister+Principal 1995
Příběhy pro děti. Přel. R. Opatrná. Vimperk, Vik 1995
Rodina Moskatova. Přel. Z. Mayerová. Praha, Argo 1997
Satan v Goraji. Přel. J. Skoumal. Praha, Argo 1994
Stará láska a jiné povídky. Přel. A. Přidal. Praha, Odeon 1987
Ševčiči. Přel. J. Markovič. Světová literatura, 7, 1963, č.4
Šoša. Přel. L. Lucká. Praha, Odeon 1992
V přestrojení. Přel. G. Zbavitelová. Židovská ročenka, 5749 (1988–1989)

(zpracovala –raK- na základě Dějin literatury jidiš Ch. Shmeruka v překladu V. Buriana a mnoha dalších pramenů)

Agnieszka Osiecká

(1937–1997. Polsko)

- Píšete všechno ze života?
- Všechno.
- A píše se vám snadno?
- Snadno.
- A zje se vám tence?

(Z autorského setkání, Varšava, ANTENA č.28/1987)

Prozaička, satirička, autorka textu písní (v sedmdesátých letech u nás známých z repertoáru zpěvačky Maryly Rodowiczové), divadelních her a filmových scénářů (TV seriál **Sentimenty**). V padesátých letech ukončila studium na fakultě žurnalistiky Varšavské univerzity a obor filmové režie na Vyšší filmové škole v Lodži. V r. 1954 se podílela na vzniku legendární polské scény, soukromého studentského divadla STS ve Varšavě (v němž působili i J. Abramow, A. Jarecki, S. Tym aj. a která byla v r. 1969 zestátněna a proměněna v profesionální satirické divadlo, Teatr Satyrkyków). V r. 1955 debutovala na stránkách různých deníku jako publicistka. Následně působil jako redaktorka v literární redakci polského rozhlasu (Polskie Radio), kde spolu s dramatikem J. Janczarským vytvořili specifický žánr literárního kabaretu a posléze i samostatnou redakci nazvanou Kabaret pod Egída. Napsala přes dva tisíce textů k písním (v tomto smyslu byla v Polsku nadprůměrnou autorkou), které zprvu zhudebnila skladatelka beatové hudby Katarzyna Gartnerová, komponující do té doby hudbu pro programy vraťislavského literárního kabaretu. Osiecká dále pak spolupracovala se skladateli Zygmuntem Koniecznym a Jerzy Satanowskim aj. Je autorkou knih pro děti a mládež, humoristických knih pro dospělé, deseti divadelních her. Jako textařka spolupracovala se Židovským divadlem ve Varšavě (kam psávala písně pro muzikály, mj. i pro dramatizaci románu I. B. Singera **Kouzelník z Lublinu**). Od roku 1994 do své smrti byla spolutvurkyně Divadla Atelier, které nese od r. 1997 její jméno.

Knižně publikovala:

Barvy (1962) – verše a písničky
Dobrý den, Evžene (1969) – román
Zpívající dopisy (1970) – satirické verše a písničky
Zabila jsem ptáka v letu (1970) – román
Dixi (1972) – kniha pro děti
Vzor na dábělský ocas (1974) – román pro starší mládež
Umělý med (1977) – sbírka písní věnovaná zakladatelum STS
Jmenník s květinou (1979) – verše
Vada srdce (1980) – sbírka veršů
Živá reklama (1987) – próza pro dospělé
Ptakovec (1988) – próza pro mládež

Špatní čtyřicetiletí (1986) – memodry, Obraz Varšavy z doby stanného práva začátkem osmdesátých let popsala ve dvou povídkových sbírkách:
Bílá halenka (1988) – titulní povídka byla přepracována herečkou K. Jandovou na monodrama
Černá veverka (1988) – „psychoterapeutická seance“. Začátkem devadesátých let publikovala na stránkách deníku Polityka sociologické fejetony nazvané **Galerie příšer** a další prózy:
Duvěrné zábavy (1990) – fejetony pro ženy
Salón her (1991) – povídky
Rozhovory v tanci (1992) – povídky v tzv. „ich formě“, humoristická knížka typu evenement, zahrnující sebraná interview s polskými umělci, např. s Markem Hlaskem, Zbigniewem Cybultskim, Andrzejem Wajdou aj. Ve většině autorčinyh divadelních her – vesměs se jedná o muzikály – se v podobě písní ocitají její brilantní verše či originální poetické hříčky, subtilně harmonizující jemnou lyriku s humorem, jindy hlubokou ironií. Metaforický styl písňových textů posiluje obsahovou stránku a mnohovrstevnatost divadelních her:

Metelice (1962) – první divadelní inscenace hry s hudbou Z. Konieczného, opírající se o drama S. Przybyszewského z r. 1903
Jen at rozkvetou jabloně (1963) – muzikál
Chut na třešně (1968) – muzikál, uveden ve druhé polovině sedmdesátých let v Praze
Darebačky (1969)
Dnes straší (1969) – muzikál
Nejhezčí z celé vsi (1980) – drama; český překlad 1981 pro Západočeské divadlo Cheb, inscenace nepovolena, vydala DILIA 1981
Masáž obličje (1979) – monodrama, český překlad 1982
Známi známých (1991)
Vleč (1995) – na motovy románu I.B.Singera; český překlad 1996
Draní peří (1997) – poslední divadelní hra

Na sklonku života se A. Osiecka úspěšně zmochovala nejruznějšíh typu předloh, montáží a koláží, adaptací próz, v nichž ponechávala inscenátorum co největší prostor. Oplývala moderním citěním a všechna svá divadelní díla považovala za otevřená.

Irena Lexová

André Hübner-Ochodlo

(*1963. Německo)

Divadelní režisér, herec a šansonier, zakladatel a ředitel divadla Teatr Atelier v Sopotech (1989, od r. 1997 nese jméno Agnieszky Osiecké). Vystudoval praktickou teatrologii se zaměřením na drama, divadlo a média u profesora Andrzeje Wirtha na Univerzitě v Giessenu. SRN a herectví na Vysoké divadelní škole v Lipsku.

Na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let působil na dvou uměleckých stážích, v Divadle na Tagance v Moskvě a v Židovském divadle ve Varšavě. Absolvoval čtyřleté herecko-pěvecké studium při hudebním divadle v Gdyni. Od druhé poloviny osmdesátých let se pravidelně zúčastňuje mnoha festivalu herecké písně (1985 a 1987 Federální konkurs Chanson/Song/Musical, Berlín; 1986 a 1996 Vratislav, 1992 Hamburk a Frankfurt n.O. – zde Hlavní herecká cena 11. Tage des Chansons aj.) Počátkem devadesátých let střídavě účinkuje v polské a německé televizi (mj. nahrávky polských písní v němčině pro bavorskou televizi a WDR, dále v programech chasidských písní TWP, ARD, ZDF a CNN). Od r. 1994 uměleckým šéfem novodobé a zatím bezkonkurenční letní divadelní iniciativy Divadelní léto v Sopotech (Lato Teatralne Sopot), působící pod patronací starosty města. Od r. 1995 hostuje s programem **Shalom a Yiddish Songs** v Evropě (včetně Izraele), USA a Kanady. V písňové tvorbě se jeho interpretační umění vyznačuje durazem na melodiku a dikci, rytmus a tempo, zrychlenou nebo dvojitou frekvenci slov v jazyce jidiš. Jako režisér inscenuje ve svém divadle převážně moderní a současnou světovou dramatiku, neobjevující se zpravidla nebo jen zřídka na jiných polských scénách – J. St. Buras: **Hvězda za zdí** (1989), H. Muller: **Hamlet-stroj** (1989) a **Kvartet** (1992), F. Hebbel: **Judiith** (1990), J. Green: **Poledne** (1992). V komorní dramatice pracuje s tématy zápasu individua s malostí prostředí, grotesku a věčnost střídá s poetickým symbolismem – A. Osiecká: **Vleč** (1995), E. Albee a A. Osiecká: **Chut na smrt** (1996), G. Tabori: **Jubileum** (1996). Uvolňuje prostor pro individuální hereckou tvorbu a zvýrazňuje expozici pocitu, zvlášt dbá o výpravnou a prostorovou kompozici a časovou i stylovou čistotu, což se objevilo v inscenační montáži dvou her, **Cinzano** a **Narozeniny Smirnové** L. Petruševské pod společným názvem **Do dna** (1997) a v následných inscenacích – A. Osiecká: **Draní peří** (1998), L. Norén: **Démoni** (1998) a M. Streeruwitzová: **Brahmsovo náměstí** (1999).

Teatr Atelier pracuje s umělci nejruznějšíh oboru (i národností) a pohybuje se na pomezí různých uměleckých disciplín. Specifikou divadla však je propojení hudební složky s mluveným slovem v ojediněle kongeniální hudebně-činoherní žánr. *Irena Lexová*

Epilog

Večer před svátkem Ševuot porodila Jadwiga holčičku. Rabin navrhl, aby se dítě, bude-li to holčička, jmenovalo Maša. Postaral se o všechno: o pohřeb Šifry Puy a Maši, o výdaje za porodnici pro Jadwigu. Nakoupil dětský kočárek, aplek se a vřavíčku pro novorozně – dokonce i hračky.

Reb Abraham Nisen a Ševa Hadas se rozhodli zůstat v Izraeli a Tamara natrvalo převezla strýcov byt i obchod. Jelikož Tamara nechtěla, aby Jadwiga žila sama, zařídila, aby se k ní Jadwiga s dítětem přestěhovala. Tamara pracovala celý den v obchodě a Jadwiga se starala o domácnost.

Maša zanechala obvyklý vzkaz: za její smrt není nikdo zodpovědný. Požádala, aby byla pohřbena vedle matky. Jelikož rabin byl v Kalifornii, obě dvě málem pohřbili do chudinského hrobu. Trvalo dva dny, než se vubec někdo dozvěděl, co se stalo. Podle příběhu, který vyšel v jidiš novinách, zjevila se Maša ve snu Jašovi Kotikovi a řekla mu, že je mrtvá. Na druhý den ráno telefonoval Jaša Kotik Leonu Tortšinerovi, Tortšiner, který měl stále ještě klíč od Mašina bytu, tam šel a nalezl její tělo. Byl to Tortšiner, kdo se spojil s rabinem v Kalifornii. Tento příběh později vyvrátil dopis, který novinám napsala Mašina sousedka. Tvrdila, že telefonovala do nemocnice a dozvěděla se, že Šifra Pua zemřela a nikdo si nevzádal její tělo. Zavolala domovnicka, který otevřel byt, a nalezli Mašu mrtvou. Rabi se stal častým návštěvníkem Tamary a malé Maši. Každou chvíli zaparkoval auto před Tamařiným obchodem, vešel dovnitř a prohlíral se v knihách. Posílal Tamaře zákazníky a lidi, kteří jí nosili knihy zdarma nebo za ně požadovali jen málo. Rabi objednal společný náhrobní kámen pro matku a dceru u kamenika na Canal Street, jehož obchod se nacházel o ulici dále za Tamařiným. Několikrát dala Tamara oznámit Hermanovo jméno v rubrice pohřšovaných osob v jidiš novinách, ale bezvýsledně. Domnívala se, že se buď zabil, anebo se skrývá v polském seníku na americký způsob. Jednoho dne oznámil rabin Tamaře, že kvůli holocaustu zmírnil rabinát zákazy, takže opuštěné ženy se mohou provdat podruhé.

A Tamara odpověděla: „Možná v přístíim životě – za Hermana.“ (I. B. Singer: *Nepřátelé. Příběh lásky* Přel. L. Lucká.)